

THEMATISCHE SAMENVATTING: RECHT OP TEWERKSTELLING EN OPLEIDING

1. Het recht op maatschappelijke integratie via tewerkstelling of opleiding houdt in dat men de integratie van kwetsbare individuen in de maatschappij op een dynamische wijze aanmoedigt.

De actieve integratie in de maatschappij kan allerlei vormen aannemen, zoals een eerste beroepservaring, een opleiding, de voortzetting van studies met een voltijds leerplan, of het sluiten van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie.

Hoe wordt deze doelstelling benaderd in de rechtspraak en de rechtsleer¹ van 2006?

In de rechtspraak (althans van 2006) wordt niet ingegaan op een aantal essentiële vragen die specifiek betrekking hebben op de algemene structuur van de Wet van 26 mei 2002. Hierbij wordt uiteraard gereageerd in functie van de dossiers die worden voorgelegd. Het is echer niet eenvoudig om algemene les/conclusies te trekken uit de vergelijking van de verschillende zaken.

DE BEGRIPPEN

2. Het **dynamische karakter** van de wet van 26 mei 2002 wordt door de rechtspraak bevestigd. De hoeksteen van die nieuwe dynamiek wordt gevormd door het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat geacht wordt de sociale en professionele inschakeling alsook de tewerkstelling te bevorderen.

In de rechtspraak van 2006 wordt benadrukt dat de actie van het OCMW, althans wat de jeugd betreft, volledig gericht is op integratie door tewerkstelling. Zijn opdracht bestaat erin een sociale actie te voeren ter bevordering van de deelname van eenieder aan de samenleving, hoofdzakelijk door middel van tewerkstelling.

Verder wordt er gepreciseerd dat alle bepalingen van de Wet van 26 mei 2002 en de verplichtingen die zij zowel aan het OCMW als aan de aanvrager oplegt, moeten worden geanalyseerd en geïnterpreteerd in het licht van de algemene economie van de Wet en de door de wetgever bepaald doelstellingen. De wil om een “verantwoordelijke solidariteit” te bevorderen vormt het uitgangspunt van deze doelstellingen.

Uit de samenvatting van de rechtspraak van 2006 hebben we kunnen vaststellen in welke mate het begrip **maatschappelijke integratie** als beoordelingscriterium dient door de hoven en rechtbanken worden gehanteerd.

¹ De relevante rechtsleer die in de loop van het jaar 2006 verschenen is, is vrij summier (terwijl er belangrijke werken verschenen zijn in 2004, 2007 en 2008). Zie vooral: GILSON, S., GLORIEUX, M., « Le droit à l'intégration sociale comme première figure emblématique de l'Etat social actif. Quelques commentaires de la loi du 26 mai 2002 », in X., *L'Etat social actif. Vers un changement de paradigme?*, Brussel, P.I.E., 2006; TORFS, D., « Maatschappelijke integratie en OCMW-dienstverlening: wetgeving en rechtspraak », *T.S.R.*, 2006, speciaal nummer, 687-738.

Dit begrip laat uiteraard toe een evaluatie te maken van de werkbereidheid van de aanvrager of van de wijze waarop zijn recht op tewerkstelling concreet vorm werd gegeven/geconcretiseerd werd.

Maar het dient ook om alle bepalingen van de Wet te interpreteren zodat die bepalingen een trouwe weerspiegeling van de algemene economie van de wet geven (meer bepaald: de toekenning van het recht aan de jonge meerderjarigen die gebroken hebben met hun familie, het begrip gewone en werkelijke verblijfplaats, de inachtneming van de inkomsten van samenwonenden, de studiekeuze, de criteria inzake de werkbereidheid, het nut van de voorlopige tenuitvoerlegging van de vonnissen).

3. Paradoxaal genoeg hebben de hoven en rechtbanken nauwelijks een poging ondernomen om het concept "maatschappelijke integratie" te definiëren.

Niettemin kunnen we verwijzen naar een vonnis van de Arbeidsrechtbank van Brussel waarin beklemtoond wordt dat de doelstelling van maatschappelijke integratie erin bestaat aan de betrokkene de mogelijkheid te bieden om zijn toekomst op te bouwen, zijn evenwicht te vinden en zijn verantwoordelijkheden van volwassene en ouder zo goed mogelijk te vervullen². In een ander vonnis wordt bevestigd dat de filosofie achter de maatschappelijke integratie erin bestaat eenieder in staat te stellen zijn plaats in de maatschappij te vinden, bij te dragen aan zijn ontwikkeling door hem het recht op persoonlijke emancipatie te garanderen, een doel dat kan worden samengevat met de woorden "verantwoordelijke solidariteit"³.

Het onderscheid vervat in artikel 11 van de Wet van 26 mei 2002 tussen "inschakeling in het beroepsleven en "integratie in de maatschappij" vindt evenmin weerklank in de rechtspraak.

4. In het algemeen kan worden vastgesteld dat de hoven en rechtbanken eerder terughoudend zijn wat betreft het definiëren – en *a fortiori* aan het OCMW en de aanvrager op te leggen – welke volgens hen de voorwaarden voor maatschappelijke of professionele integratie zouden zijn, welk proces daarbij moet worden gevolgd, welk maatschappelijk werk moet worden verricht, welke begeleiding moet worden voorzien of steun moet worden verleend door de OCMW's.

Met andere woorden, de arbeidsgerechten mengen zich nauwelijks in de definitie van de **doelstellingen, de methodes en de instrumenten van het maatschappelijk werk** die door de OCMW's worden toegepast.

Niettemin bestaat er heel wat rechtspraak over studenten waarbij men poogt te achterhalen aan welke voorwaarden zij moeten voldoen opdat de aangevatte studies hun kansen op professionele inschakeling zouden verhogen. In die context kan men wel een aanzet van definitie van de maatschappelijke integratie bespeuren. De rechtspraak stelt immers dat de studies de inschakeling op de arbeidsmarkt moeten bevorderen door het verwerven van operationele beroepsvaardigheden⁴, de bevordering van een financiële autonomie en het realiseren van een professionele emancipatie. Verder stellen wij een duidelijke evolutie in de

² Trib. trav. Bruxelles, 15e ch., 19 avril 2006, X / CPAS Saint-Gilles, RG 1.578/2006.

³ Trib. trav. Bruxelles, 15e ch., 22 février 2006, X / CPAS Forest, RG 21.575/2005.

⁴ Dit houdt in dat het studie- of opleidingsproject realistisch moet zijn en dat dit afgestemd op de bekwaamheden van de betrokkene en lucratief moet zijn, of nog, dat het moet gaan om een ernstig project van beroepsactiviteit als zelfstandige.

rechtspraak vast waarbij de kennis of althans het aanleren van één van de landstalen een onmisbare voorwaarde is voor maatschappelijke integratie in België.

5. In de huidige rechtspraak lijkt het debat te worden beperkt tot het principe van de toegang tot het recht op maatschappelijke integratie en wordt het OCMW in de overgrote meerderheid van de gevallen veroordeeld tot toekenning van het leefloon.

Indien de discussie zich focust op het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, dan doet de rechter dit vooral om, naargelang het geval, na te gaan of het project werd gesloten omdat de wet dit oplegt ofwel om na te gaan of het OCMW zelf zijn eigen verplichtingen heeft nageleefd in het geval dat het OCMW de rechthebbende straft wegens de niet-naleving van het project. In de rechtspraak wordt immers streng opgetreden ten aanzien van het OCMW dat het recht intrekt of een beslissing tot sanctie neemt terwijl het de betrokkene geen overeenkomst heeft doen tekenen die een geïndividualiseerd project behelst.

Zoals gezegd komen de hoven en rechtbanken nauwelijks tussen in de **methodologie van het maatschappelijk werk** die het OCMW moet toepassen om het project zo goed als mogelijk uit te voeren.

Wanneer de rechter bijvoorbeeld beslist dat het OCMW zich niet mag beperken tot het betwisten van de werkbereidheid zonder de betrokkene eerst te hebben gevraagd mee te werken aan het zoeken naar een arbeidsbetrekking en betrokkene daarbij slechts minimale bijstand heeft verleend, dan bepaalt hij niet zelf welke stappen moeten worden ondernomen of welke hulp moet worden verstrekt.

Met andere woorden het debat slaat meer op de formele geldigheid dan op de maatschappelijke inhoud van het project.

HET RECHT OP TEWERKSTELLING

6. De instelling van een effectief recht op tewerkstelling, althans wat betreft de jonge begunstigden, heeft nog niet tot een vernieuwende rechtspraak geleid waarbij de OCMW's systematischer (zouden) worden veroordeeld tot het toekennen van het recht op maatschappelijke inschakeling via een arbeidsovereenkomst of een vorm van tewerkstelling⁵.

In dit stadium is het moeilijk om de redenen daarvoor te achterhalen.

Enerzijds is de rechtspraak op zoek naar gedragspatronen vermits de Wet van 26 mei 2002 nog maar sinds enkele jaren van toepassing is.

Anderzijds aarzelen de hoven en rechtbanken duidelijk om rechtstreeks in te grijpen in de keuze van de wijze waarop het recht op maatschappelijke integratie concreet gestalte gegeven wordt.

De huidige richting bestaat erin dat men zich beperkt tot de aard van de beslissing van het OCMW⁶ dat in de (over)grote meerderheid van de gevallen – die aanleiding tot een

⁵ De auteur beschikt over enkele beslissingen in die zin, maar ze dateren van 2007 en 2008.

⁶ Of zelfs tot het voorwerp van het oorspronkelijke verzoek van de aanvrager.

gerechtelijke procedure hebben gegeven - een leefloon toekent. De rechter acht zich niet bevoegd om het voorwerp van de betwisting te wijzigen zodat een beroep tegen een beslissing tot weigering van het leefloon in principe niet uitmondt in een vonnis dat het OCMW veroordeelt om het recht op maatschappelijke integratie te formaliseren via een tewerkstelling of een geïndividualiseerd project.

De toekomst zal uitwijzen of de hoven en rechtbanken zich op enigerlei wijze zullen mengen in de keuzen van het OCMW en in zijn plaats zullen beslissen over de vorm die het meest aangewezen lijkt om het recht op maatschappelijke integratie te concretiseren.

7. De naleving van de **termijn van drie maanden** waarin het OCMW een betrekking moet aanbieden, vormt nauwelijks het voorwerp van een discussie in de rechtspraak.

Enerzijds heeft de Wet geen sanctie gekoppeld aan deze termijn en anderzijds verklaart de problematiek inzake het vinden van een geschikte voor kwetsbare personen die niet of laaggeschoold zijn duidelijk waarom de hoven en rechtbanken aarzelen om een termijn voor de tenuitvoerlegging van het recht op tewerkstelling op te leggen.

We verwijzen hierbij evenwel naar een vonnis van de Arbeidsrechtbank van Brussel waarin gesteld wordt dat het OCMW dat niet binnen drie maanden na de aanvraag een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie heeft aangeboden, een fout heeft begaan in de zin van artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Deze fout leidt evenwel echter alleen tot herstel indien ze schade berokkent: het is de student die het positieve bewijs moeten leveren voor het oorzakelijk verband tussen het ontbreken van een geïndividualiseerd project (dat de omschrijving van de begeleiding en de steun die het OCMW dient te verstrekken, moet bevatten) en zijn stopzetting of mislukking van de aangevatte studies⁷.

Deze ongetwijfeld strenge beslissing ten aanzien van de OCMW's steunt logischerwijze op de theorie van de gelijkwaardigheid tussen de niet-naleving van een wettelijke verplichting tot handelen door een publieke overheid en het foutieve karakter van deze onwettigheid.

8. Het begrip **aangepast werk** aan de persoonlijke situatie en de vaardigheden van de begunstigde komt nauwelijks aan bod.

In de rechtspraak wordt momenteel blijkbaar de voorkeur gegeven aan een marginale controle om, geval per geval, sancties op te leggen indien de werkaanbiedingen volgens haar niet aangepast zijn aan een bepaalde eigenschap van de aanvrager en niet zozeer aan het omsvhrijven van de positieve voorwaarden die van toepassing zouden kunnen zijn op aangepast werk.

In die zin heeft de Arbeidsrechtbank van Bergen beslist dat de maatschappelijke integratie niet gegarandeerd wordt door aan een persoon met een zwakke gezondheid een opleiding in wiskunde aan te bieden om een betrekking als schoonmaker uit te oefenen aan één euro per uur⁸.

⁷ Trib. trav. Bruxelles, 15e ch., 17 novembre 2006, RG 6.409/06.

⁸ Trib. trav. Mons, 2e ch., 22 février 2006, RG 15.245/05/M.

In de rechtspraak wordt het OCMW aangespoord om zijn tewerkstellingsbeleid aan te passen aan zijn doelpubliek, rekening houdend met de kwetsbaarheid en de zwakheden van sommige sociale groepen (de jongeren, de oudere werknemers, de allochtonen, enz.) maar wordt wel de nodige ruimte gelaten aan het OCMW om zelf de specifieke doelstellingen en praktische regels te bepalen.

9. De vorming van twee grote groepen begunstigden **op basis van de leeftijd** waaraan de Wet verschillende prioriteiten toekent qua formules om het recht op maatschappelijke integratie te concretiseren, heeft geen debat in de rechtspraak uitgelokt, zelfs niet om het standpunt van het Grondwettelijk hof dat door zijn arrest van 14 januari 2004 heeft ingenomen, aan te halen of in twijfel te trekken. In dit arrest stelde het Grondwettelijk hof dat er geen discriminatie bestaat tussen jongeren van 18 tot 25 jaar en personen van 25 jaar en ouder.
10. Er bestaat geen rechtspraak over de hypothese dat het OCMW een **resultaatsverbintenis** heeft en aanzien van de jongeren, en enkel een **middelenverbintenis** ten aanzien van de oudere begunstigden.

We merken hierbij op dat in de rechtspraak de aanvrager die ouder is dan 25 jaar het recht wordt ontzegd om van het OCMW te eisen dat het werk voor hem vindt, zelfs al laten de artikelen 60 van de Wet van 8 juli 1976 en 13 van de Wet van 26 mei 2002 het OCMW effectief toe om werk aan te bieden aan de aanvragers van maatschappelijke hulp of van een leefloon. Het betreft in dit geval immers louter een middelen- en niet een resultaatsverbintenis⁹.

DE CONCRETISERING VAN HET RECHT OP TEWERKSTELLING

11. De keuze van de wijze waarop **het recht op maatschappelijke integratie wordt geconcretiseerd** behoort toe aan het OCMW. Het is die instantie die moet uitmaken welke de optimale aanpak is voor elk specifiek geval (art. 60, § 3, van de Wet van 8 juli 1976).

De hoven en rechtbanken trekken de door het OCMW gemaakte keuze niet in twijfel door bijvoorbeeld te oordelen dat een arbeidsovereenkomst "artikel 60, §7" geschikter zou zijn geweest dan een "artikel 61" of een ander type van bezoldigde tewerkstelling.

Zo biedt de rechtspraak nauwelijks stof voor analyse en evaluatie van het tewerkstellingsbeleid van de OCMW's wat betreft de keuze van de formules van tewerkstelling, de afstemming op de verschillende doelgroepen, kenmerken van de werkaanbiedingen (de activiteitensector, duur, enz.).

12. De rechtspraak van 2006 bevat geen voorbeeld van een vonnis waarin het OCMW werd veroordeeld tot de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie in een andere vorm dan die welke het zelf had gekozen.

Door het OCMW te veroordelen tot het storten van het leefloon aan een aanvrager voor wie het sluiten van een overeenkomst voor maatschappelijke integratie verplicht is (vooral studenten) "verzoeken" sommige gerechten de partijen hoogstens om de aanvrager te begeleiden met een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie of "gelasten"

⁹ Trib. trav. Bruxelles, 15^e ch., 29 mai 2006, X / CPAS Saint-Gilles, RG 22.742/05.

zij de partijen hoogstens om onmiddellijk een contract te sluiten dat een geïndividualiseerd project omvat zonder de inhoud ervan nader te omschrijven.

13. In de rechtspraak wordt niettemin getracht om **de keuze die het OCMW moet maken, richting te geven.**

Zo werd geoordeeld dat de opdracht van het OCMW er niet louter in bestaat na te gaan of de personen die zich tot hem richten al dan niet recht hebben op het leefloon. Zijn opdracht bestaat erin een sociale actie te voeren met het oog op de deelname van eenieder aan de samenleving, hoofdzakelijk door middel van een tewerkstelling.

Ten aanzien van een jongere van 19 jaar die gebroken heeft met zijn familie en zich zonder werk of opleiding op straat bevindt, bestaat de taak van het OCMW erin om hem te begeleiden door middel van een aangepast maatschappelijk werk met het oog op zijn integratie in de maatschappij en het beroepsleven, meer bepaald via de hervatting van een opleiding of door pogingen om werk te vinden of enige andere geschikte actie uitgaand van het OCMW. Daartoe moet een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie worden uitgewerkt¹⁰.

14. De rechtspraak probeert verder een **onderscheid** te maken tussen het principe van de **toekenning van het recht** op maatschappelijke integratie en de **keuze van de wijze waarop het wordt geconcretiseerd.**

Het mislukken van de gekozen wijze betekent immers niet noodzakelijk dat de betrokkene het voordeel van het recht op maatschappelijke integratie verliest.

Het OCMW moet uit deze mislukking ofwel afleiden dat de betrokkene niet of niet langer bereid is om te werken zodat het feit dat het niet langer voldaan is aan deze toekenningsvoorwaarde de beslissing tot intrekking van het recht op maatschappelijke integratie rechtvaardigt, ofwel een andere vorm kiezen om de toekenning van het recht op maatschappelijke integratie voort te zetten waarbij het voordeel overigens verworven blijft voor de betrokkene.

Zo werd gevonnis dat indien het OCMW heeft besloten om het recht op maatschappelijke integratie uit te voeren door de aanvrager zelf in dienst te nemen met een arbeidsovereenkomst "artikel 60, §7" en deze in zijn hoedanigheid van werkgever vervolgens beëindigt omdat de betrokkene "niet geschikt is", het ofwel een beslissing tot intrekking van het recht op maatschappelijke integratie moet nemen omdat de toekenningsvoorwaarden niet langer vervuld zijn (bijvoorbeeld omdat uit het gedrag van de betrokkene blijkt dat hij niet bereid is om te werken) ofwel het recht op maatschappelijke integratie moet blijven toekennen in een andere vorm, bijvoorbeeld een leefloon, eventueel gekoppeld aan een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (art. 6, §2, van de Wet van 26 mei 2002).

Een loutere intrekking van elke tussenkomst valt des te meer te betreuren wanneer deze impliciete beslissing niet werd voorafgegaan door een voorafgaand gesprek.

De Arbeidsrechtbank van Namen gaat nog verder vermits gesteld wordt dat het OCMW een fout begaat in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek door geen beslissing tot

¹⁰ Trib. trav. Bruxelles, 15^e ch., 9 janvier 2006, RG 15.662/2005.

intrekking van het recht op maatschappelijke integratie te nemen, hetgeen de betrokkene heeft verplicht om een nieuwe aanvraag in te dienen waardoor schade in zijn hoofd werd veroorzaakt, met name het verlies van elk inkomen tussen het einde van de overeenkomst "artikel 60, §7" en de datum waarop de nieuwe beslissing tot toekenning van het leefloon uitwerking heeft gekregen ¹¹.

15. In de rechtspraak wordt getracht hetgeen onder de **betwisting** valt die haar werd voorgelegd en die betrekking heeft op maatschappelijke integratie te onderscheiden van het parallelle geschil dat tussen dezelfde partijen zou kunnen ontstaan over de arbeidsovereenkomst die zij hebben gesloten en die onder de Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten valt.

Het zou nuttig zijn om de rechtspraak die we hier bestudeerd hebben te vergelijken met deze van de kamers van de arbeidsgerechten die zich uitspreken over geschillen betreffende de arbeidsovereenkomst.

16. Het gebruik van de **overeenkomsten "artikel 60, §7" en "61"** vormt het voorwerp van een eerste rechtspraak waaruit we nog geen echte algemene lessen kunnen trekken.

Volgens de Arbeidsrechtbank van Brussel moet het OCMW dat zelf werkgever is in het kader van artikel 60, §7, van de Wet van 8 juli 1976 zijn rol van werkgever onderscheiden van zijn wettelijke opdrachten in het kader van de Wetten van 1976 en 2002.

In geval van ontslag wegens dringende reden van de werknemer aangeworven in het kader van artikel 60, §7, van de Wet van 8 juli 1976, gevolgd door een aanvraag tot leefloon en een beslissing tot weigering wegens gebrek aan werkbereidheid, kan de rechter bij wie het beroep tegen deze beslissing werd ingesteld zich niet uitspreken over het bestaan van de zware fout in de zin van artikel 35 van de Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, maar moet hij enkel nagaan of de toekenningsvoorwaarden van het recht op maatschappelijke integratie vervuld zijn. In dit stadium moet de Rechtbank zich beperken tot de vaststelling dat de door de OCMW-werkgever aangevoerde grief als dringende reden betwist wordt en nog niet in rechte is aanvaard door de kamer van de Rechtbank waaraan het geschil "arbeidsovereenkomst" werd voorgelegd¹².

17. In het geval van een **geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat op termijn zou leiden tot een arbeidsovereenkomst** heeft de Arbeidsrechtbank van Dinant een zaak beslecht waarin het OCMW beslist had om het leefloon toe te kennen aan een aanvrager jonger dan 25 jaar, gekoppeld aan een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie dat echter nooit zal worden gesloten ondanks het uitdrukkelijke verzoek van de betrokkene om snel werk te vinden. Het OCMW had daarentegen besloten om hem daarna in dienst te nemen met een overeenkomst "artikel 60, §7" zonder het tewerkstellingsproject op te nemen in een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Toen het vaststelde dat de betrokkene, die slechts over een diploma lager middelbaar onderwijs beschikte, deze betrekking had opgezegd om een bijscholing te volgen, heeft het OCMW een einde gemaakt aan de toekenning van het leefloon wegens gebrek aan werkbereidheid. De Rechtbank stelt dat aangezien de betrokkene zijn wens om werk te vinden uitdrukkelijk te kennen had gegeven, het sluiten van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke

¹¹ Trib. trav. Namur, 7e ch., 10 novembre 2006, X / CPAS Eghezée, RG 129.777.

¹² Trib. trav. Bruxelles, 15e ch., 26 octobre 2006, X / CPAS Uccle, RG 3.865/06.

integratie dat op termijn tot een arbeidsovereenkomst zou leiden, verplicht was (art. 6, §2, en 11, §2, b, en §3, van de Wet van 26 mei 2002).

Vervolgens stipt de Rechtbank aan dat de overeenkomst "artikel 60, §7" had moeten kaderen in het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie waaraan het OCMW de toekenning van het leefloon had onderworpen

Zo had betrokkene kunnen genieten van een omkaderings- en begeleidingsproces in de context van een effectief maatschappelijk werk dat zou hebben geleid tot het sluiten van de overeenkomst 'artikel 60, §7 conform de geest van de Wet van 26 mei 2002 en zijn bekommernis om de voorwaarden voor maatschappelijke integratie van de begunstigden individueel aan te pakken.

Door gebruik te maken van een overeenkomst "artikel 60, §7" buiten dat kader heeft het OCMW zijn wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit de Wet van 26 mei 2002 ontweken¹³.

18. In de rechtspraak wordt getracht de **juridische aard en de draagwijdte van de verplichtingen** aangegaan in het kader van een overeenkomst die een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie omvat, te bepalen.

Volgens de Arbeidsrechtbank van Brussel¹⁴ is de overeenkomst die voorziet in een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie onderworpen aan het burgerlijk contractenrecht dat moet worden geïnterpreteerd volgens de wil die de wetgever van 2002 had uitgedrukt.

Het zijn de criteria inzake de uitvoering te goeder trouw en als goede huisvader die bepalend zijn bij de evaluatie van de naleving van de verbintenissen die elk van de partijen in het kader van een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie zijn aangegaan.

Dat principe van het gemeen recht betekent in hoofde van het OCMW de aanwending van alle mogelijke middelen om de begeleiding, de sturing en de bijstand van de leefloongerechtigde te verzekeren en in hoofde van laatstgenoemde ervoor te zorgen dat alles in het werk wordt gesteld wat menselijk en redelijkerwijs mogelijk is om, rekening houdend met zijn situatie, zijn vaardigheden en bekwaamheden, maar ook met zijn fysieke, sociale of culturele tekortkomingen of handicaps, het welslagen van het inschakelingproces te verzekeren.

Die beoordeling mag echter de realiteit van de sociale uitsluiting niet uit het oog verliezen en de dagelijkse moeilijkheden zij veroorzaakt voor degenen die, zoals de Memorie van Toelichting stelt "zich uit de slag willen trekken".

Bovendien werd geoordeeld dat de begunstigde van een leefloon dat hem werd toegekend mits het sluiten van een overeenkomst die een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie bevat, maar die geen gevolg geeft aan de herhaalde verzoeken van het OCMW om contact op te nemen ten einde deze overeenkomst te bespreken en af te sluiten, niet beantwoordt aan de voorwaarden voor het behoud van dat leefloon en dat de beslissing tot intrekking derhalve gerechtvaardigd is¹⁵.

Daarnaast werd geoordeeld dat het afsluiten van een overeenkomst voor een bepaalde periode helemaal niet de garantie inhoudt dat het leefloon tot het einde van deze periode kan worden genoten. Indien de in een overeenkomst voorziene voorwaarden voor het behoud van het

¹³ Trib. trav. Dinant, 7e ch., 13 juin 2006, X / CPAS Doische, RG 70.146.

¹⁴ Trib. trav. Bruxelles, 15e ch., 22 février 2006, X / CPAS Forest, RG 21.575/2005.

¹⁵ Trib. trav. Dinant, 7e ch., 13 juin 2006, X / CPAS Houyet, RG 69.709 ; Trib. trav. Bruxelles, 15e ch., 7 décembre 2006, X / CPAS Evère, RG 13.459/06.

leefloon niet worden nageleefd, of indien één van de wettelijke voorwaarden niet meer vervuld is, heeft het OCMW het recht om het genot van het leefloon in te trekken.

Met andere woorden, wanneer de toekenningsperiode verstrijkt en het OCMW de eventuele verlenging ervan onderzoekt, kan de aanvrager zich niet beroepen op de overeenkomst of een stilzwijgende verlenging ervan om aanspraak te maken op het behoud van zijn recht op het leefloon na de aanvankelijke toekenningsperiode¹⁶.

19. Over de mechanismen inzake **de financiële tussenkomst van het OCMW in de kosten voor professionele inschakeling** bestaat er geen rechtspraak. De eventuele geschillen tussen het OCMW, de begunstigde en de eventuele externe gebruiker worden elders geregeld en blijken geen betwistingen op te werpen, zoals bedoeld in artikel 580, 8°, van het Gerechtelijk Wetboek.
20. De uitgebreide bespreking van de rechtspraak van 2006 gaat dieper in op het thema van het recht op maatschappelijke integratie voor de **studenten**. Gelieve deze bespreking te raadplegen.
21. De **procedurele waarborgen** inzake de het sluiten van het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, een aspect waaraan de wetgever nochtans veel aandacht heeft besteed, komen nauwelijks aan bod in de rechtspraak.

In de rechtspraak wordt er voorts op gewezen op dat de Wet van 26 mei 2002 niet alleen nieuwe verplichtingen oplegt aan de betrokkene, maar ook nieuwe waarborgen biedt die duidelijk moeten worden toegelicht aan de aanvrager.

¹⁶ C. trav. Liège, 8e ch., 12 septembre 2006, X / CPAS Braives, RG 31.731/03.

INHOUDSTAFEL

THEMATISCHE SAMENVATTING:

RECHT OP TEWERKSTELLING EN OPLEIDING	1
De begrippen	1
Het recht op tewerkstelling	3
De concretisering van het recht op tewerkstelling	5
 INHOUDTAFEL	 10